

Preventivní program PAStelka

na podporu žáků s PAS v běžných základních školách

- ◆ Cílová skupina : ZŠ Jihomoravského kraje (třídní učitelé a jiní pedagogičtí pracovníci + třídy, ve kterých se vyskytuje dítě s PAS)
- ◆ Prevenci šikany vnímáme jako nedílnou součást výchovy a vzdělávání všech dětí, u žáků s PAS je tato urgence ještě vyšší, neboť je **o 46-94% vyšší šance, že se stanou obětí šikany**
- ◆ Může probíhat jak před nástupem dítěte s PAS do běžné základní školy, tak během procesu jeho aklimatizace ve škole

Struktura programu

- ❖ 3 navazující výukové bloky v reálném či případně virtuálním prostředí (MS Teams)
- ◆ **1. setkání** – teoretické ukotvení autismu + inkluze žáků s PAS + teoretické ukotvení problematiky šikany a konkrétně i šikany týkající se žáků s PAS
- ◆ **2. setkání** – zásady práce s třídním klimatem, prevence šikany, propojení s teoretickými poznatky, konkrétní aktivity na stmelení kolektivu
- ◆ **3. setkání** – přímá činnost pedagoga ve třídě, kolektivní aktivity

První setkání

- ◆ Inkluze vysoce funkčních dětí s PAS a dětí s Aspergerovým syndromem
- ◆ Problematika šikany dětí s PAS – proč je důležité se jí zabývat?
- ◆ Teoretické ukotvení PAS – typická triáda autismu, specifika poruch autistického spektra
- ◆ Snaha přiblížit vnímání, prožívání a behaviorální reakce autistických dětí (ritualizace chování, přecitlivělost na určité typy podnětů)

- ◆ Šikana jako izolovaná problematika
 - ◆ Jak včas rozpoznat možnou šikanu na škole?
- ◆ Proč se mohou děti s PAS stát snadněji oběti šikany?
- ◆ Co odlišuje děti s PAS od jejich vrstevníků?

- ◆ 3 typy žáků s PAS, kteří se mohou objevit ve školním prostředí
 - Žák s PAS aktivního typu
 - Žák s PAS formálního typu
 - Žák s PAS pasivního typu
- ◆ Problematika autistického dítěte i jako potenciálního agresora

Druhé setkání

- ◆ Snaha propojit pedagogům teoretické poznatky s praktickou prací ve třídě
- ◆ Představení jednotlivých aktivit, které mohou být vhodné při práci s klimatem třídy s ohledem na autistické dítě (tolerance odlišností, pozitivní klima třídy)
- ◆ Aktivity cílené na kolektiv jak s žákem s PAS („*Just Like Me*“, dopis, hra na ostrov), tak bez něj (beseda, kruh důvěry)
- ◆ Nácvik sociálních a komunikačních dovedností, specifika komunikace a práce s autistickým dítětem

Třetí setkání

- ◆ Přímá interakce pedagoga ve třídě
- ◆ Kolektivní aktivity vedené pedagogem ve spolupráci s psychologem/školitelem
- ◆ Pedagog si tak může všechny doporučené a zažité aktivity vyzkoušet s podporou a pomocí školitele
- ◆ *Feedback session* po proběhlých aktivitách s pedagogy, diskuze
- ◆ Připomenutí organizací, kam se lze v Brně a okolí obrátit, kontakt na nás

Organizace, na které můžeme odkazovat:

- NAUTIS
- ABA Brno
- Paspoint
- Nadační fond Kometa

	Počáteční stadium	Pokročilé stadium
<i>Jak se oběti chovají a jak odpovídají?</i>	<i>Poměrně otevřeně mluví o tom, co se jim stalo a kdo je šikanoval.</i>	<i>Je patrná ustrašenost, nechťejí prozradit, kdo jim ublížil. Někdy zdůvodňují své zranění bizarním způsobem.</i>
<i>Jak svědkové spolupracují?</i>	<i>Vyjadřují nesouhlas se šikánováním a bez většího strachu vypovídají.</i>	<i>Odmítají vypovídat, tvrdí že nic neviděli a neslyšeli. Občas přiznávají, že nesmějí nic říct, protože by měli peklo. Případné výpovědi působí podezřele.</i>
<i>Jak se svědkové vztahují k podezřelým agresorům?</i>	<i>Násilí nepopírají a vyjadřují vůči němu své výhrady.</i>	<i>Násilí bagatelizují nebo ho popírají.</i>
<i>Jak se o konkrétním násilí vyjadřují ostatní členové skupiny?</i>	<i>Projevují soucit s obětí a porozumění neférovosti ubližování silných slabým.</i>	<i>Oběť je kritizována a znevažována. Často je obviněna, že si to vlastně způsobila sama.</i>
<i>Jak se členové skupiny vztahují k trpící nebo zraněné oběti?</i>	<i>Agresori nejsou vnímáni jednoznačně pozitivně, ale diferencovaně, jejich okolí se to nebojí vyjádřit.</i>	<i>Oceňují, chválí a brání agresory, případně pro ně hledají polehčující okolnosti.</i>
<i>Jaká je atmosféra ve skupině?</i>	<i>Malá soudržnost, nespolupráce, omezená, „pokulhávající“ svoboda projevu názoru. Atmosféra je však ještě „živá“.</i>	<i>Těžká atmosféra strachu, napětí a nesvobody. „Špatně se tu dýchá“.</i>

Nepřímé ukazatele = chování nebo vzhled dítěte	Přímé ukazatele = chování okolí vůči dítěti
• strach jít ráno do školy	• úmyslné ponižování
• záškoláctví	• hrubé žertování a zesměšňování
• opakované bolesti hlavy či břicha	• nadávky
• zhoršení prospěchu ve škole	• neustálé kritizování a zpochybňování
• ztráta zájmu o učení	• poškozování a krádeže osobních věcí
• porucha soustředění	• poškozování oděvu
• pobývání v blízkosti učitelů	• výsměch
• ustrašené vystupování	• pohrdání
• pozdní návraty ze školy	• omezování svobody
• návraty s poškozeným a ušpiněným oděvem	• bití, kopání, jiné tělesné napadání
• dítě se vrací ze školy vyhladovělé	
• modřiny, odřeniny bez věrohodného vysvětlení	
• opakovaná ztráta peněz či osobních věcí	
• dítě žádá o peníze pod různými záminkami	
• špatné usínání, noční můry	
• smutná nálada	
• apatie, někdy naopak nezvyklá agresivita	

Preventivní program PAStelka

Pro podporu žáků s poruchou
autistického spektra a jejich školy

Porozumění autismu
pro celou školu

1

Zásady práce se třídou
pro učitele

2

Kolektivní podpůrné aktivity
pro děti

3

www.pastelkydoskol.cz

Kontaktování zájemců o program

- ♦ Navázání kontaktu se školními zařízeními v Brně a okolí
- ♦ Ředitelé škol: Asociace ředitelů ZŠ České republiky, z.s.
- ♦ Školní psychologové: Asociace školní psychologie ČR
- ♦ Metodici prevence: Česká asociace školních metodiků prevence
- ♦ Výchovní poradci: Asociace výchovných poradců, z.s.
- ♦ Webové stránky: informace o programu, o specifikách PAS, aktivity do třídnických hodin

Použitá literatura

- ◆ Adams, R. E., Fredstrom, B. K., Duncan, A. W., Holleb, L. J., & Bishop, S. L. (2014). Using self-and parent-reports to test the association between peer victimization and internalizing symptoms in verbally fluent adolescents with ASD. *Journal of Autism and Developmental Disorders*, 44(4), 861–872. <https://doi.org/10.1007/s10803-013-1938-0>.
- ◆ Adams, R. E., Taylor, J. L., & Bishop, S. L. (2020). Brief Report: ASD-Related Behavior Problems and Negative Peer Experiences Among Adolescents with ASD in General Education Settings. *Journal of autism and developmental disorders*, 50(12), 4548-4552.
- ◆ Bazalová, B. (2017). *Autismus v edukační praxi*. Portál.
- ◆ Bittmannová, L., & Bittmann J. (2016). *Prevence a účinné řešení šikany: U žáků a studentů s Aspergerovým syndromem a vysoce funkčním autismem*. Pasparta publishing, s.r.o.
- ◆ Chamberlain, B., Kasari, C., Rotheram-Fuller, E. (2007) Involvement or isolation? The social networks of children with autism in regular classrooms. *J. Autism Dev. Disord.* 37, 230–242.
- ◆ Kloosterman, P., Kelley, E., Craig, W., Parker, J., & Javier, C. (2013). Types and experiences of bullying in adolescents with an autism spectrum disorder. *Research in Autism Spectrum Disorders*, 7(7), 824–832.
- ◆ Matson, J.L.; Nebel-Schwalm, M. (2007). Assessing challenging behaviors in children with autism spectrum disorders: A review. *Res. Dev. Disabil.* 28, 567–579.
- ◆ Sreckovic, M., Brunsting, N., & Able, H. (2014). Victimization of students with autism spectrum disorder: A review of prevalence and risk factors. *Research in Autism Spectrum Disorders*, 8(9), 1155–1172. <https://doi.org/10.1016/j.rasd.2014.06.004>.
- ◆ Winters, R. R., Blake, J. J., & Chen, S. (2018). Bully victimization among children with attention-deficit/hyperactivity disorder: A longitudinal examination of behavioral phenotypes. *Journal of Emotional and Behavioral Disorders*. <https://doi.org/10.1177/1063426618814724>.
- ◆ Žampachová, Z., Čadilová V. a kol. (2012). *Metodika práce asistenta pedagoga s žákem s poruchami autistického spektra*. Univerzita palackého v Olomouci.

Děkujeme za
pozornost!